

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А. С. МАКАРЕНКА

ЛІНЬ ЯНЬ

УДК 378.015.31:[[373.011.3-051:78]:[784:781.68]](043.3)

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ
ДО ХУДОЖНЬО-ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ
ВОКАЛЬНОГО НАВЧАННЯ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

林平

Суми – 2021

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
ЩОЛОКОВА ОЛЬГА ПИЛИПІВНА,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова,
завідувач кафедри педагогіки мистецтва
і фортепіанного виконавства.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
МОЗГАЛЬОВА НАТАЛІЯ ГЕОРГІЇВНА,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського,
завідувач кафедри музикознавства,
інструментальної підготовки та хореографії;

кандидат педагогічних наук, доцент
КЬОН НАТАЛІЯ ГЕОРГІЇВНА,
Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського», завідувач кафедри теорії
музики і вокалу факультету музичної та
хореографічної освіти

Захист відбудеться 25 березня 2021 року о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 55.053.01 у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка за адресою: 40002, м. Суми, вул. Роменська, 87, ауд. 214.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (40002, м. Суми, вул. Роменська, 87).

Автореферат розіслано 24 лютого 2021 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. Г. Козлова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність і доцільність дослідження. Однією з найважливіших проблем вищої освіти України і Китаю є невідповідність між вимогами ринку праці й запитами сучасної особистості й суспільства. У державних документах обох країн, а саме: Закони України «Про освіту» (2017) та «Про вищу освіту» (2014), Концепція «Нова українська школа» (2016), «Довгострокова програма КНР з реформ і розвитку освіти на 2010–2020 рр.» визначені кроки щодо забезпеченні якості підготовки дипломованих фахівців: модернізація структури, змісту та організації освіти на засадах компетентнісного підходу, активізація наукової та інноваційної діяльності, підвищення якості отриманих знань. Виходячи з цього, перед мистецькими закладами вищої освіти постало першочергове завдання підвищити ефективність підготовки майбутніх учителів музики.

Визначено, що сучасні реалії потребують застосування нових підходів як до вокальної підготовки студентів, так і до майбутньої музично-педагогічної діяльності, що виявляється в різних напрямках: внутрішньої та зовнішньої диверсифікації середньої та вищої музичної освіти, формуванні нового змісту вокального навчання на всіх освітніх рівнях, розробленні нової системи діагностування й оцінювання результатів фахової підготовки студентів.

Очевидним є те, що перехід на нову модель мистецької освіти виключає пасивну роль учасників освітнього процесу, позаяк лише активна позиція в одержанні знань дозволить запровадити індивідуальну траєкторію вокального навчання. На цих аспектах акцентується увага в дослідженнях українських і китайських учених, які розглядали: теоретико-методологічні основи фахової підготовки вчителів музики (А. Козир, Л. Куненко, О. Ростовський, О. Щолокова та ін.); зміст і закономірності функціонування й розвитку мистецької освіти в контексті сучасної парадигми освіти (О. Олексюк, В. Орлов, О. Отич, О. Хижна, В. Шульгіна та ін.); проблеми вокального навчання, його характеристики, класифікації, критерії та показники (В. Антонюк, Л. Василенко, Н. Гребенюк, Бран Мен, Лі Фан, Лю Лан, Фу Лей, Цзінь Нань та ін.), зміст, моделі, умови й результати вокально-педагогічної діяльності в закладах середньої та вищої освіти (Л. Василенко, В. Костюков, О. Стахевич, Ся Цзюань, Ха Ту, Шень Цзіньге та ін.), формування готовності майбутніх учителів музики до різних видів діяльності (О. Воронцова, Н. Гуральник, С. Горбенко, Ду Цзілун, Пан На, О. Роденкова, Чен Дін та ін.), у тому числі й художньо-інтерпретаційної (О. Ляшенко, І. Полубояріна, О. Шикиринська, Лі Ює, Пан На та ін.).

Вивчення наукової літератури підтвердило, що в сучасних соціокультурних умовах загострилося питання практичної підготовленості вчителів музики до художньо-інтерпретаційної діяльності. Сутність проблеми полягає в тому, що теоретичне вивчення наукових підходів, концепцій і новітніх методичних розробок не забезпечує повною мірою ефективного формування готовності студентів до художньо-інтерпретаційної діяльності.

Інтерес до обраної теми дослідження викликаний також масовим захопленням молоді вокальним мистецтвом (естрадним, народним, класичним);

активізацією в Україні та Китаї фестивально-конкурсного руху, підвищенням вимог як до концертуючих співаків, так і до викладачів вокалу. Актуальність дослідження зумовлена широким діапазоном музичних спеціальностей, у яких може застосовуватися художньо-інтерпретаційна діяльність, проведенням різних форм занять із навчання співу, появою великої кількості вокальних творів, які потребують високопрофесійних виконавців і цікавих інтерпретацій.

Аналіз психолого-педагогічних і методичних досліджень виявив недостатність розроблення питань щодо підвищення якості вокального навчання китайських студентів у педагогічних закладах вищої освіти України, зокрема, їхньої цілеспрямованої підготовки до художньо-інтерпретаційної діяльності. Про це свідчать виявлені суперечності:

- між науково визначеною проблемою художньо-інтерпретаційної діяльності та недостатністю її теоретичного обґрунтування в процесі фахової, зокрема вокальної підготовки майбутніх учителів музики;

- між нагальною потребою в підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва, здатних здійснювати художньо-інтерпретаційну діяльність, та відсутністю обґрунтованої методики формування художньо-інтерпретаційних умінь у процесі вокального навчання в педагогічних закладах вищої освіти України;

- між наявністю об'єктивно існуючих потенційних можливостей вокального розвитку студентів на основі біофізичних і орфоепічних уявлень вокальної мови та відсутністю визначених критеріїв та показників, їх оцінювання.

Наявність зазначених суперечностей, а також потреба в уточненні сутності та структури готовності майбутніх учителів музики до художньо-інтерпретаційної діяльності, розробленні педагогічних умов та створенні методики її цілеспрямованого формування зумовили вибір теми дисертаційного дослідження **«Формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності у процесі вокального навчання»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана відповідно до плану наукових досліджень кафедри педагогіки мистецтва та фортепіанного виконавства Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова та складає частину наукового напрямку «Вдосконалення музично-естетичного навчання учнівської молоді у різних ланках мистецької освіти». Тему дисертації затверджено Вченою Радою НПУ імені М. П. Драгоманова (протокол № 2 від 27 вересня 2016 р.).

Мета дослідження – розробити, теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити методику формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання.

Об'єкт дослідження – процес вокального навчання студентів у педагогічних закладах вищої освіти України.

Предмет дослідження – методика формування в майбутнього вчителя музики готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності у процесі вокального навчання в педагогічних закладах вищої освіти України.

Відповідно до мети було визначено такі **завдання** дослідження:

1. Виявити сучасний стан розробки проблеми формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання в педагогічних закладах вищої освіти України;

2. Визначити структурні компоненти готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності;

3. Розробити структурно-функціональну модель та методика формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання в педагогічних закладах вищої освіти України;

4. Схарактеризувати критерії, показники та рівні сформованості означеної якості в майбутнього вчителя музики;

5. Експериментально перевірити ефективність методики формування в майбутнього вчителя музики готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання на основі створеної структурно-функціональної моделі.

Методологічну та теоретичну основу дослідження становлять: філософські положення щодо сутності мистецтва як відображення суспільної свідомості (В. Андрущенко, Т. Адорно, О. Білий, Даоци, В. Джеймс, І. Зязюн, М. Каган, Лаоци, Е. Маркарян, Моцци, В. Панченко, С. Раппопорт, Сюньцзи, А. Федь, П. Юркевич та ін.); дослідження в галузі загальної педагогіки та психології (Г. Балл, Л. Виготський, Г. Костюк, О. Леонт'єв, Є. Мілерян, О. Раєвський, В. Роменець, Б. Теплов та ін.); педагогічні концепції розвитку творчої особистості в умовах художньо-творчої діяльності (Є. Белкін, О. Масол, О. Мельничук, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Щолокова, В. Шульгіна та ін.); сучасна теорія та методичні засади мистецької освіти (А. Козир, В. Лабунець, Н. Мозгальова, О. Реброва, О. Отич, В. Орлов та ін.); праці з проблем вокальної педагогіки (А. Багадуров, П. Гнидь, Л. Дмитрієв, В. Морозов, О. Стахевич, Р. Юссон та ін.) та фізіологічних аспектів функціонування співацького голосу (Є. Алмазов, Г. Куксі, Н. Лебедева, В. Тринос, Л. Тринос та ін.), ключові положення щодо особливостей навчання співу китайських студентів у закладах вищої освіти України (Вей Дзюнь, Ван Те, У Гуолін, Цзо Чжэньгуань та ін.), концепції музикознавства щодо художньо-інтерпретаційної діяльності (Є. Гуренко, Д. Девідсон, Д. Дятлов, Г. Князева, В. Корзун, В. Москаленко, В. Наер та ін.).

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань і досягнення мети відповідно до логіки дослідження на різних етапах був використаний комплекс взаємно доповнених дослідницьких методів:

- теоретичних: аналіз, синтез, ретроспективний аналіз порівняння, конкретизація, узагальнення відомостей із наукових джерел із досліджуваної проблеми з метою визначення сутності базових понять дослідження, з'ясування змісту, структури, критеріїв і показників сформованості готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності;

моделювання для створення методики формування означеної якості в педагогічних закладах вищої освіти;

- емпіричних: анкетування, бесіда, тестування, спостереження, педагогічний експеримент – для виявлення особливостей організації процесу вокального навчання китайських студентів, діагностування рівня сформованості готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання, перевірки ефективності запропонованої методики;

- статистичних: методи математичної обробки й аналізу одержаних даних для порівняння їх із вихідними положеннями.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що *вперше*: здійснено цілісне дослідження формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності у процесі вокального навчання; розкрито сутність поняття «готовність учителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності», яке в дослідженні розглядається як цілісне особистісне утворення. Основу цього утворення складають позитивні установки й мотиви, фахові знання й уміння, що забезпечують здатність до яскравого, неповторного й переконливого виконання вокальних творів. Обґрунтовано структуру художньо-інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики, яка включає: мотиваційний, емоційний, творчий і комунікативний компоненти. Розроблено методику формування готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики у процесі вокальної підготовки (складові: методологічно-цільова, змістова, аналітично-результативна) на засадах діяльнісного, особистісно-орієнтованого, функціонального, культурологічного, структурно-логічного підходів, в основу якої покладено такі педагогічні умови: освоєння студентами біофізичних і орфоепічних основ вокальної мови; уважне ставлення до літературного тексту; розуміння вокально-виконавської стилістики музичного твору; адаптованість студентів до концертних виступів, та методичні прийоми, спрямовані на: художнє переконання, художнє оцінювання, художнє навіювання та художнє наслідування. Визначено критерії та показники готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики у процесі вокальної підготовки (мотиваційний, емоційний, творчий, комунікативний), етапи (установчо-інформаційний, діяльнісно-орієнтовний, творчо-самостійний).

уточнено зміст базових понять: «діяльність», «готовність», «художньо-інтерпретаційна діяльність», «готовність майбутніх учителів музики до художньо-інтерпретаційної діяльності», «формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання»;

подальшого розвитку й конкретизації дістали теоретичні положення щодо вокальної підготовки студентів у педагогічних закладах вищої освіти; методологічні підходи й відповідні до них загально дидактичні та специфічні принципи формування в майбутнього вчителя музики готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності; методи й форми вокального навчання китайських студентів.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в розробці методів підготовки до художньо-інтерпретаційної діяльності, які можуть застосовуватися під час роботи над кваліфікаційними роботами різних рівнів, а також екстраполюватися в інші види виконавської діяльності майбутніх учителів музики. Обґрунтовану та експериментально перевірену методику формування готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики в процесі вокального навчання можливо впроваджувати в освітній процес під час вивчення дисциплін «Методика постановки голосу», «Методика викладання вокалу», «Вокальний клас», на заняттях із педагогічної практики. Матеріали дослідження можуть бути використані в освітньому процесі музично-педагогічних закладів різного освітнього рівня – у підготовці українських та іноземних студентів за кваліфікаційними рівнями «бакалавр» і «магістр» у системі післядипломної освіти, у процесі самоосвіти вчителів музики.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка № 112 від 11.03.2020 р.), Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/35 від 10.06.2019 р.), Криворізького державного педагогічного університету (довідка № 09/1-393/3 від 01 липня 2019 р).

Апробація та впровадження результатів дослідження. Положення й висновки дисертації були обговорені та здобули позитивну оцінку на науково-практичних конференціях різного рівня: міжнародних: «Регіональні культурні, мистецькі та освітні практики» (Переяслав-Хмельницький, 2019), «Мистецтво у нелінійному просторі» (Тернопіль, 2018); всеукраїнських – «Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами» (Вінниця, 2018), «Актуальні питання мистецької педагогіки: історичні передумови і перспективи сучасної мистецької педагогіки» (Хмельницький, 2019), «Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя» (VII школа методичного досвіду) (Вінниця, 2018), «Мистецька освіта: традиції, сучасність, перспективи» (Кривий Ріг, 2019), «Мистецька освіта України: європейський вектор розвитку» (Ніжин, 2019); міжвузівській – «Розвиток особистості дитини та учителя в сучасному освітньому просторі: досвід, проблеми та перспективи» (Хмельницький, 2019); регіональній – «Актуальні проблеми музичної освіти та виховання» (Вінниця, 2018, 2019); «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2019); обговорювалися на засіданнях кафедри педагогіки мистецтва та фортепіанного виконавства Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Публікації. Основні теоретичні положення й результати дослідження знайшли відображення в 11 авторських публікаціях, з них – 5 у провідних фахових виданнях України, 1 – у міжнародному виданні, 5 – праць апробаційного характеру.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (219 позицій, з них 12 – іноземними мовами), додатків. Загальний обсяг

тексту дисертації – 254 сторінки, з них 200 сторінок основного тексту. Робота містить 12 таблиць та 10 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, відображено зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, подано відомості про впровадження й апробацію результатів дослідження.

У першому розділі – **«Теоретичні основи формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності у процесі вокального навчання»** – визначено сучасний стан розроблення проблеми, розкрито сутність і зміст базових понять дослідження, проаналізовано особливості вокального навчання у педагогічних закладах вищої освіти.

На основі ретроспективного аналізу проблеми дослідження виявлено, що діяльність є одним із найширших понять соціально-гуманітарних наук, яке особливо часто використовується в сучасній філософії, соціології, психології та педагогіці. В історії філософської думки поняття «діяльність» розглядалось у декількох аспектах: як світоглядний принцип (німецька класична філософія); методологічна основа наук, де людина є предметом вивчення (М. Вебер); основа та принцип світової культури, компоненти якої виступають регуляторами діяльності (С. Франкл); джерело походження багатьох продуктів культури і форм суспільного життя (І. Фіхте); носій вищого сенсу людського буття (В. Вунд); специфічна форма активного ставлення людини до оточуючого світу, що передбачає його цілеспрямоване перетворення та зміну (В. Фролов). У соціології діяльність розглядається як свідомо дія індивіда, що орієнтована на відповідну поведінку людей; у психології – як форма активного ставлення людини до дійсності, спрямованого на досягнення свідомо поставлених цілей; у педагогіці – як становлення особистості та її продуктивних дій. Будь-яка діяльність включає ціль, засоби, результат і процес. Розглянуто особливості людської діяльності, до яких віднесено суб'єктність, цілісність, свідомість, цілеспрямованість і результативність.

З'ясовано, що істотною відмінністю художньої інтерпретації є розуміння художньо-образного змісту твору, адже художник-інтерпретатор спочатку визначає своє «первинне» розуміння твору, а потім уже пропонує публіці його власне тлумачення. У художній інтерпретації розуміння є суб'єктивним, психологічним явищем, а тлумачення (прочитання) – його об'єктивуванням, що має комунікативну мету. Це дозволяє розглядати розуміння універсальною формою освоєння дійсності, осягненням і реконструкцією смислового змісту явищ історичної, соціально-культурної або природної реальності.

Художньо-інтерпретаційна діяльність майбутнього вчителя музики розглядається як фактор його творчого становлення, як стимул всебічного

розвитку. Використання художньо-інтерпретаційної діяльності на заняттях із вокалу в педагогічному ЗВО дозволяє формувати у студентів активну професійну позицію, усвідомлювати важливість вокального виконавства в їх майбутній роботі, виховувати самостійність у розумінні й інтерпретації музичних творів.

Виявлено три основні рівні, що забезпечують успішність художньо-інтерпретаційної діяльності: генетичний, структурно-функціональний і динамічний.

Художньо-інтерпретаційна діяльність визначається як складний багатофункціональний і багатоаспектний процес, у якому зосереджуються величезні можливості для вияву й реалізації студентами вокальних умінь і навичок, максимальної активізації їх образно-художнього та творчо-виконавського потенціалу, віддзеркалення набутого художнього досвіду. В процесі художньо-інтерпретаційної діяльності здійснюється цілісне розуміння вокального твору, глибоке осмислення його авторського задуму, творче відтворення художнього образу, а також утілення його змістової сутності у вокальному виконанні.

Визначено, що готовність до художньо-інтерпретаційної діяльності можна розглядати не лише як результат, але й як мету вокальної підготовки майбутнього вчителя музики, основу ефективної реалізації вокально-виконавських можливостей кожного студента. Готовність до художньо-інтерпретаційної діяльності трактуємо як цілісну особистісну структуру, ядром якої є позитивні установки й мотиви, фахові знання й уміння, що забезпечують здатність до яскравого, неповторного й переконливого виконання вокальних творів. Готовність майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності на практиці має виявлятися в саморегуляції та оптимальному виборі вокальних принципів і прийомів у процесі вокального навчання й концертної діяльності. Вона допоможе зреалізувати основні навчально-виховні завдання щодо музичної освіти школярів, творчо здійснювати музично-педагогічну діяльність у школі та забезпечити формування високого рівня художньої культури сучасної молоді.

Формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності передбачає систематичну концертно-виконавську й самостійну музично-пізнавальну діяльність, спрямованість на вдосконалення виконавських умінь і навичок, активізацію творчої уяви й фантазії, емоційно-чуттєвої та інтелектуальної сфер.

Отже, у розділі виявлено сучасний стан розробки проблеми формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання в педагогічних закладах вищої освіти України.

У другому розділі – **«Методичні засади формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності»** – визначено методологічну основу дослідження, обґрунтовано зміст і структуру художньо-інтерпретаційної діяльності, з'ясовано педагогічні умови, дотримання яких значно оптимізує процес формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності.

Усебічний аналіз означеної проблеми засвідчив, що методологічною основою вокальної підготовки студентів можуть стати діяльнісний, особистісно-орієнтований, функціональний, культурологічний, структурно-семіотичний підходи, адже діяльнісний – відображає рівень практичної готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності; особистісно-орієнтований – дає змогу спрогнозувати лінію вокального розвитку кожного студента, що забезпечить йому можливість ефективного здійснення художньо-інтерпретаційної діяльності; функціональний – передбачає визначення функцій, які має виконувати майбутній учитель музики в процесі професійної діяльності для задоволення тих чи інших музичних потреб учнів; культурологічний – дозволяє встановити взаємозв'язки між феноменами соціокультурного простору й компонентами вокального навчання; структурно-семіотичний – допомагає розглядати готовність до художньо-інтерпретаційної діяльності в якості цілісної динамічної структури в єдності всіх її зв'язків і компонентів.

Аналіз наукових праць дозволив визначити спеціальні принципи формування готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності, а саме: виконавського самоконтролю – дозволить коригувати якість самопідготовки, репетиційної роботи студентів, поліпшити їх психологічний та емоційний стани в процесі навчання вокалу й концертних виступів; виконавської новизни – передбачає впровадження в процес навчання вокалу обґрунтованих та експериментально перевірених виконавських нововведень (ідей, концепцій, методів і прийомів); виконавської рефлексії – передбачає переосмислення стереотипів інтерпретації світової вокальної музики через власне осягнення образно-емоційного змісту мистецьких творів; виконавського артистизму – сприяє зацікавленню студентів музичним мистецтвом, допомагає їм відчутти причетність до народження художнього образу та втілити цей образ через виконання вокального твору.

Обґрунтовано педагогічні умови, впровадження яких значно оптимізуватиме процес формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності. Так, освоєння студентами біофізичних і орфоепічних основ вокальної мови – забезпечить легкість і швидкість сприймання змісту вокального твору, адже чітка, виразна, звучна вимова, багата, барвиста інтонація фрази конкретизує вираження думки, посилює емоційний вплив на слухача; уважне ставлення до літературного тексту – актуалізує його художньо-образний зміст для інтерпретації вокального твору; розуміння студентами вокально-виконавської стилістики музичного твору – спрямоване на дослідження еволюції музичних стилів відповідно до історії розвитку вокального мистецтва, мови музичних творів, засобів музичної виразності, інтонаційного складу та композиційної побудови; адаптованість студентів до концертних виступів – сприятиме підвищенню якості вокального навчання, успішності художньо-інтерпретаційної діяльності.

Визначено зміст і структуру готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності, яка включає єдність мотиваційного, емоційного, творчого та комунікативного компонентів.

Створено структурно-функціональну модель (рис. 1) формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності. Особливістю даної моделі є опора на вокальне мистецтво й оволодіння художньо-інтерпретаційною діяльністю, що сприяє розумінню непересічної цінності мистецтва інтерпретації. Багатофакторність її функціонування зумовлена об'єктивними та суб'єктивними чинниками. Структурно-функціональна модель презентує механізм цілеспрямованого формування готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності студентів, у якій обґрунтовано наукові підходи, педагогічні принципи, педагогічні умови й поетапно запроваджені методи та прийоми на основі цінностей вокального мистецтва й передбачає взаємодію методологічно-цільового, змістового та аналітичного-результативного блоків.

Модель було взято за основу створення авторської методики й реалізовано в процесі дослідно-експериментальної роботи.

Отже, у розділі визначено структурні компоненти готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності та розроблено структурно-функціональну модель і методику формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання в педагогічних закладах вищої освіти України.

У третьому розділі – **«Дослідно-експериментальна робота з формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності»** – розроблено діагностичний інструментарій для з'ясування стану готовності студентів до художньо-інтерпретаційної діяльності, представлено авторську методику, проаналізовано хід та результати експериментальної роботи.

На підставі теоретичного аналізу проблеми формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності визначено критерії (мотиваційний, емоційний, творчий і комунікативний) та показники сформованості означеної якості в майбутнього вчителя музики. В якості діагностичного інструментарію було розроблено опитувальні листи, анкети, тестові та діагностичні завдання, а також використано методики А. Карпова, М. Рокича, В. Синявського, Б. Федоришина. Обґрунтовано суттєві ознаки високого, достатнього та низького рівнів.

Високий (інноваційний) рівень притаманний студентам, які творчо використовують набуті знання, мають яскраво виражений інтерес до художньо-інтерпретаційної діяльності як складової майбутньої професії; прагнуть виконувати даний вид діяльності самостійно, намагаючись критично осмислити, проаналізувати результати виконаної роботи на основі засвоєних знань; вирізняються особистісно-відповідальним ставленням до педагогічної діяльності під час практики в школі; виявляють розуміння інваріантності процесу художньої інтерпретації, внаслідок чого розглядають її як мікродіяльність викладача та студента, вчителя й учнів; виявляють варіативність мислення; в процесі художньо-інтерпретаційної діяльності швидко знаходять співвідношення між стилем, жанром і засобами виразності, особливостями їх вокального втілення. Високий рівень готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності передбачає творче ставлення до занять у вокальному класі.

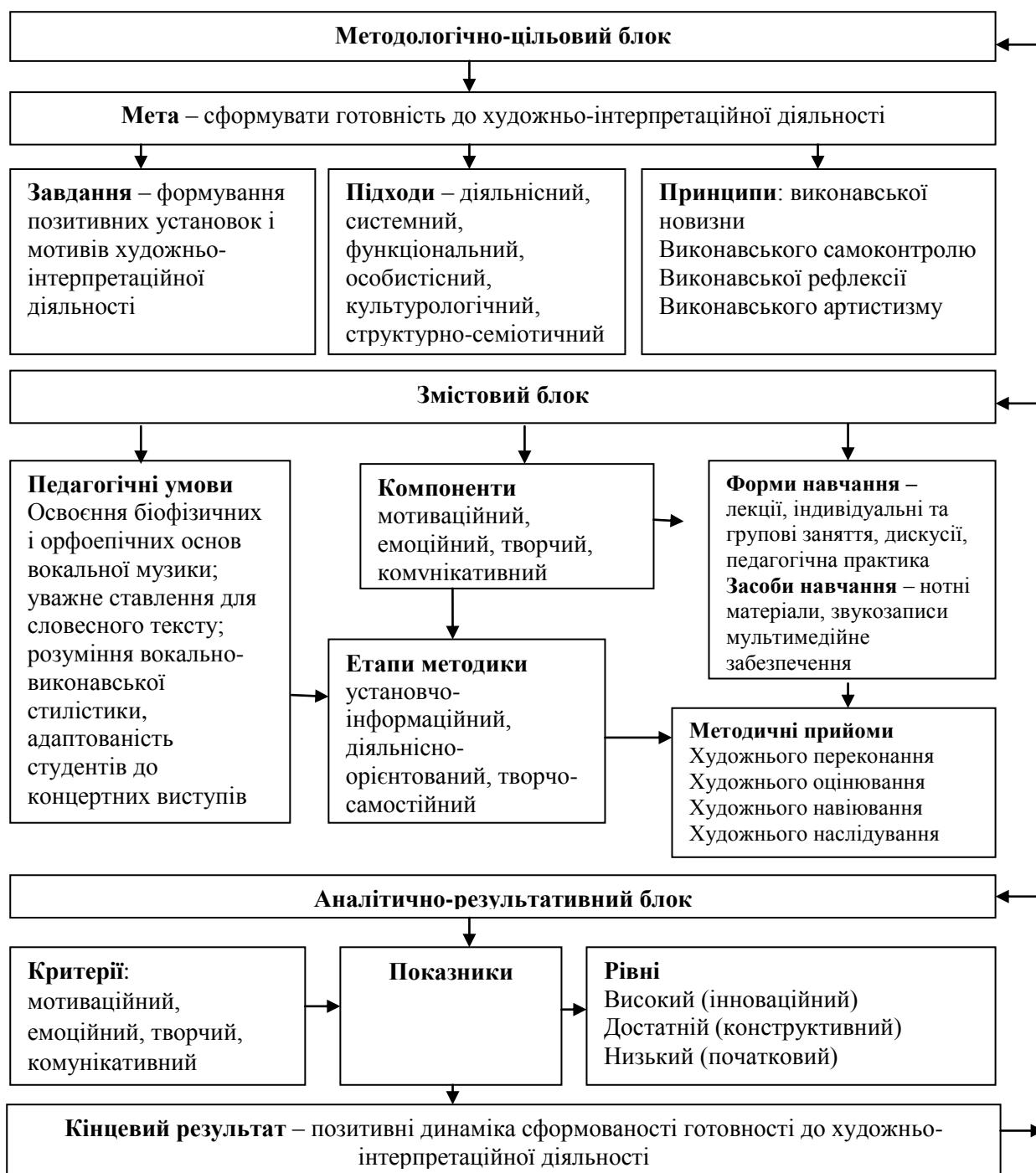

Рис. 1 Структурно-функціональна модель формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання

Достатній (конструктивний) рівень притаманний студентам, у яких виявляються філософсько-естетичні та музично-педагогічні знання, проте в процесі художньо-інтерпретаційної діяльності вони не надають належної уваги всім складовим вокального твору (інтонація, акомпанемент, фразування тощо), що негативно впливає на розкриття художньо-образного змісту; в процесі інтерпретації вокального твору застосовують тільки загально відомі прийоми аналізу й синтезу, використання яких не завжди веде до бажаного результату;

мотивація до художньо-інтерпретаційної діяльності виявляється на рівні потреби в позитивному оцінюванні та спрямована на знаходження шляхів створення цікавої інтерпретації.

Низький (початковий) рівень готовності майбутніх учителів музики до художньо-інтерпретаційної діяльності характеризується відсутністю потреби в художньо-інтерпретаційній діяльності й мотивації на досягнення високих результатів у процесі навчання співу, емоційно-чуттєвою обмеженістю у сприйнятті вокальних творів, невмінням аналізувати особливості вокального твору й дати йому ґрунтовну оцінку, відсутністю навичок самостійного відбору вокального репертуару та вмінь спілкування з дитячою аудиторією.

Теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено методику формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності, яка впроваджувалось упродовж трьох етапів, на кожному з яких було реалізовано відповідні педагогічні умови, принципи й методи навчання.

Метою першого (установчо-інформаційного) етапу було зацікавлення студентів художньо-інтерпретаційною діяльністю як складовою їх вокального розвитку. Було проведено «екскурс» в історію музичної освіти, лекцію «Художньо-інтерпретаційна діяльність – складова вокальної підготовки студентів», бесіду для створення «вчительського образу», роздано інформаційну пам'ятку, запропоновано скласти «Пам'ятку вчителя-початківця» та розпочато роботу над скарбничкою педагогічних матеріалів, у яких відмічаються: педагогічні прийоми включення студентів у діалогову взаємодію, творчі та перцептивно-аналітичні завдання, методи заохочення, схвалення, переконання, взаємодопомоги, наслідування відомої особистості, символічної винагороди виконавських дій студентів. Результати першого етапу показали, що завдяки проведеній роботі було визначено основні напрями вокального розвитку студентів, значно підвищено рівень навчальної мотивації першокурсників, сформовано позитивне ставлення до художньо-інтерпретаційної діяльності та перспективне бачення студентом процесу власного вокального зростання, вміння його планувати. Протягом етапу було отримано узагальнену та об'єктивну характеристику кожного студента, що дало можливість здійснювати доцільний відбір методів і форм роботи.

Важливою частиною експерименту другого (діяльнісно-орієнтованого) етапу стало оволодіння студентами алгоритмом художньо-інтерпретаційної діяльності. Його практичне оволодіння студентами здійснювалося в процесі виконання нзки аналітично-пізнавальних завдань, спрямованих на розвиток умінь аналізувати, порівнювати, класифікувати й узагальнювати явища вокального мистецтва. Студентам було запропоновано ознайомитися з філософією та культурою Китаю, підібрати твори для музичних колекцій («Природа в музиці», «Поезія, спів і музика», «Спів і живопис»); виявити «тематичні ланцюжки» у творах різних видів мистецтва, об'єднаних спільним сюжетом (наприклад: історичне підґрунтя – література – музика – архітектура – скульптура – живопис); виявлення спільних особливостей

таких вокальних циклів, як «Три романси Бориса Лятошинського на вірші китайських поетів», «Фарфоровий павільйон. П'ять китайських віршів М. Гумільова» І. Белзи, вокальний цикл «Китайська флейта» А. Рудницького, солоспів «Самотня» В. Балтаровича на текст Ван Сеню, а також створення проблемних ситуацій, використання методів мисленнєвого огляду твору, ескізного ознайомлення, вербалізації змісту музичних і художніх творів, коментування відео та аудіо матеріалу; виконання аналітично-пізнавальних і тестових завдань. Результати навчання на цьому етапі дослідження показали, що в експериментальній групі відбулося значне підвищення рівня готовності майбутніх учителів музики до художньо-інтерпретаційної діяльності, вони стали краще усвідомлювати необхідність набуття досвіду художньо-інтерпретаційної діяльності для майбутнього професійного успіху, в більшості з них актуалізувалися мотиви відповідальності за результати навчання; процес навчання співу в переважній кількості студентів набув важливого значення.

Третій (творчо-самостійний) етап дослідно-експериментальної роботи мав на меті оволодіння студентами способами самостійної творчої діяльності, удосконалення організаційних, комунікативних, оцінювальних і виконавських умінь (інтерпретаційних, імпровізаційних) і спрямування їх у практичну площину, де активізувалися всі компоненти готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності. Протягом цього етапу значна увага приділялася вивченню барокової музики, зокрема аріям *da capo* (Д. Качіні, Д. Паїзієло, Д. Чимарози, А. Честі та ін.), а також аріям Г. Генделя – Лаодіче з опери «Сірой», Фульфії – з опери «Аецій», Мелісси – з опери «Амадіс», Клеопатри «*Piangero la sorte mia*»; Д. Чимарози – каватина Нанелли з опери «Фанатик древніх римлян», Б. Галуппі – арія Емінели з опери «Андріано із Сирії» і Дж. Качіні – «*Amarilli mia bella*»; методу порівняння декількох інтерпретаційних версій – арія Клеопатри «*Da tempeste*» з опери «Юлій Цезар в Єгипті» у виконанні Ю. Лежневої, Н. Дессей, Ч. Бартолі та української співачки О. Пасічник. Великого значення надавалось ознайомленню з методичними працями стародавніх авторів (Дж. Качіні «Нова музика», Жильбер Луї Дюпре «Мистецтво співу», Мануеля Гарсія-молодшого «Школа співу»), ідеї яких знайшли відображення в працях В. Антонюк, Н. Гребенюк, В. Морозова, Ю. Юцевича, Р. Юссона.

На означеному етапі спостерігалось підвищення педагогічної спрямованості діяльності студентів, їх зацікавленості музично-педагогічною працею та художньо-інтерпретаційною діяльністю. Майбутні фахівці навчилися використовувати власний вокальний потенціал у процесі художньо-інтерпретаційної діяльності. У діях майбутніх педагогів зростає частка самостійності й відповідальності за результати як навчальної, так і виконавської діяльності. Відповідно художньо-інтерпретаційна діяльність майбутніх учителів музики вийшла за межі вокального класу, набула особистісного значення та спрямованості на майбутню професію.

На заключному етапі експерименту виявлено статистично достовірну динаміку зростання рівня готовності майбутнього вчителя музики до художньо-

інтерпретаційної діяльності в експериментальній групі порівняно з контрольною (таблиця1).

Таблиця 1

Динаміка зростання рівня готовності студентів до художньо-інтерпретаційної діяльності (у відсотках)

РІВНІ	Діагностувальний зріз	1-й проміжний зріз	2-й проміжний зріз	3-й проміжний зріз	Зміни
Експериментальна група					
Низький	51,1	47,1	21,4	11,1	40
Достатній	32,6	34,8	47,9	41	8,4
Високий	16,3	18,1	30,7	47,9	31,6
Контрольна група					
Низький	50,9	48,3	36,8	28,3	22,6
Достатній	32,9	34,5	39,4	37,5	4,6
Високий	36,2	17,2	23,8	34,2	18

Представлені дані свідчать: якщо на початку формувального експерименту співвідношення студентів за відповідними рівнями готовності в контрольній та експериментальній групах приблизно збігається, то в кінці експериментальної роботи результати стали зовсім іншими. Кількість студентів, готовність яких до художньо-інтерпретаційної діяльності відповідає визначеним критеріям і показникам високого рівня в ЕГ значно зросла (16,3 % – на початку експерименту проти 47,9 % – наприкінці), в той самий час, збільшилася кількість студентів, віднесених до достатнього рівня (від 32,6 % до 41 %), кількість студентів із низьким рівнем помітно скоротилася (відповідно 51,1 % проти 11,1 %). Також було виявлено, що більшою мірою позитивному впливу піддаються творчий та емоційний компоненти готовності. Формування мотиваційного та комунікативного компонентів у сучасних реаліях вимагає більш тривалої, цікавої художньо-спрямованої роботи у вокальному класі, а також у період педагогічної практики.

Отже, результати дослідно-експериментальної роботи довели доцільність упровадження в освітній процес закладів вищої освіти запропонованої методики формування в майбутнього вчителя музики готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності.

У роботі представлено теоретичне узагальнення проблеми формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності й обґрунтовано новий підхід до її вирішення шляхом розробки та впровадження в освітній процес відповідної методики. Проведене дослідження з вирішенням усіх поставлених завдань дозволило зробити **такі висновки:**

1. Виявлено сучасний стан розробки проблеми формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання в педагогічних закладах вищої освіти України.

З'ясовано, що у філософській, психологічній, музично-педагогічній та музикознавчій літературі склалася певна система поглядів на проблему формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності. Сучасними науковцями готовність до художньо-інтерпретаційної діяльності розглядається як домінантний стан особистості, що характеризується позитивною установкою на виконавську діяльність; активно діючий стан особистості, який віддзеркалює зміст поставлених музично-освітніх завдань і умови їх виконання; єдність орієнтаційної, інформаційної та організаційної готовності; вміння на основі потенційних та набутих знань і вмінь творчо підходити до вирішення певних виконавських завдань.

Виявлено, що готовність до художньо-інтерпретаційної діяльності можна розглядати не лише як результат, але й як мету вокальної підготовки майбутнього вчителя музики, основу ефективної реалізації вокально-виконавських можливостей кожного студента. Аргументовано, що готовність до художньо-інтерпретаційної діяльності є цілісною особистісною структурою, ядром якої є позитивні установки та мотиви, фахові знання й уміння, що забезпечують здатність до яскравого, неповторного й переконливого виконання вокальних творів.

2. Визначено структурні компоненти готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності. З'ясовано сутність та зміст, обґрунтовано структуру готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності, що характеризується єдністю та взаємозалежністю мотиваційного, емоційного, творчого й комунікативного компонентів: мотиваційний – передбачає усвідомлення художньо-інтерпретаційної діяльності як складової вокально-виконавської та музично-педагогічної підготовки майбутнього вчителя музики, а також мотиваційної готовності до її здійснення; емоційний – включає емоційно-чуттєве та рефлексивне опанування студентами художньо-образного змісту вокальних творів; творчий – є продовженням попереднього, оскільки передбачає творче використання набутих вокальних знань, вмінь і навичок у процесі художньо-інтерпретаційної діяльності; комунікативний – передбачає творчу комунікативну взаємодію викладача та студента у вокальному класі. Доведено, що формування готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності є поліфункціональним процесом, що проявляється у взаємозалежності та взаємозумовленості освітньої, розвивальної, музично-просвітницької та концертно-виконавської функцій.

3. Доведено, що формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності є складним і багатомірним процесом, який відображає спільну діяльність викладача та студента навчання у педагогічному закладі вищої освіти. Розроблено структурно-функціональну модель та методика формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання в педагогічних закладах вищої освіти України. Подана модель включає мету, форми й методи навчання, які реалізуються на основі

обґрунтованих спеціальних принципів: виконавського самоконтролю, виконавської новизни, виконавської рефлексії, виконавського артистизму. З'ясовано, що впровадження означеної моделі можливе за таких педагогічних умов: освоєння студентами біофізичних та орфоепічних основ вокальної музики; уважне ставлення до словесного тексту, його художньо-образного змісту; розуміння вокально-виконавської стилістики вокальних творів; адаптованості студентів до концертних виступів.

4. Визначено чотири групи критеріїв та показників, схарактеризовано рівні сформованості означеної якості в майбутнього вчителя музики. Перша група критеріїв (мотиваційна) з'ясовує: міру особистісного ставлення студентів до професії вчитель музики; міру здатності планувати власну діяльність у майбутньому; міру спрямованості на оволодіння вміннями й навичками художньо-інтерпретаційної діяльності. Основними показниками цієї групи є вияв інтересу до: педагогічної професії, аналізу наукової літератури та мистецької інформації, спільної роботи з учнями в процесі художньо-інтерпретаційної діяльності; уміння планувати навчальну діяльність і обирати методи та прийоми навчання дітей співу; визначення цінностей вокальних творів, обраних для художньо-педагогічної інтерпретації. Друга група (емоційна) висвітлює: емоційність вокального виконання, ступінь захопленості художньо-інтерпретаційною діяльністю, ступінь здатності до аналізу й адекватного оцінювання художньо-інтерпретаційної діяльності. Показники: вияв здатності емоційно виконувати вокальні твори, виокремлювати головне від другорядного в процесі їх аналізу й оцінки; захопленість вокальним мистецтвом та інтерпретаційною діяльністю; здатність переконливо відтворювати власну інтерпретаторську позицію відповідно до стильових і жанрових особливостей вокального твору. Третя група (творча) розкриває: міру здатності до творчого опрацювання вокальних творів у процесі навчання; міру здатності творчо застосовувати вокальні знання й уміння в процесі художньо-інтерпретаційної діяльності; міру вияву творчої активності у вокальній діяльності під час проведення практики. Показники: вияв творчого ставлення до вибору художніх засобів виразності під час створення виконавської та вербальної інтерпретації; здатності до варіативного опрацювання вокального матеріалу й вибору репертуару; спроможності актуалізувати в процесі художньо-інтерпретаційної діяльності знаннєвий та творчий досвід; спроможності до самоконтролю та самоаналізу власної художньо-інтерпретаційної діяльності. Четверта група (комунікативна) – з'ясовує: міру здатності до творчого спілкування в процесі вокального навчання; здатність розуміти комунікативні зв'язки в музичних творах, здатність до спілкування з дітьми. Показники: активне творче спілкування студента на заняттях із вокалу та з учасниками вокального колективу; розуміння комунікативних зв'язків у вокальному творі як на рівні музичної тканини, так і зі слухачем; активне спілкування з дітьми під час педагогічної практики. Якість художньо-інтерпретаційної

діяльності визначалася обґрунтованими рівнями оцінювання (високим, достатнім і низьким).

5. Розроблено й експериментально перевірено структурно-функціональну модель та методику формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності. Доведено їх дієвість у процесі опанування студентами вокального мистецтва у педагогічних закладах вищої освіти. Визначено ефективність таких форм творчо-комунікативної взаємодії викладача та студентів: спілкування, діалог, дискусія, навчально-виконавські ситуації, поетапне застосування комплексу завдань і методів, спрямованих на засвоєння алгоритму художньо-інтерпретаційної діяльності. Аргументовано, що їх упровадження позитивно впливає на формування всіх компонентів готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності.

Результати дослідження свідчать, що всі показники сформованості готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності в майбутнього вчителя музики в експериментальній групі вище, ніж у контрольній (низький – 11,1 % ЕГ проти 28,3 % КГ; високий – 47,9 % ЕГ проти 34,2 % КГ). Це дає підстави зробити висновок про позитивні якісні зміни щодо готовності студентів здійснювати художньо-інтерпретаційну діяльність. Зафіксована успішність у формуванні готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності переконливо свідчить про педагогічну доцільність і ефективність експериментальної методики.

Разом із тим, проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів означеної проблеми. Подальшого наукового пошуку потребують питання інтеграції вокального навчання та теоретико-методичної підготовки майбутніх учителів музики, що забезпечить підвищення рівня їх готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності в умовах мистецьких факультетів педагогічних закладів вищої освіти.

Опубліковані праці автора, що відображають основні результати дисертаційного дослідження

Статті у наукових фахових виданнях

1. Лінь, Янь (2018). Особливості художньо-інтерпретаційної діяльності вчителя музичного мистецтва. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 25 (2-2018), 48–53.

2. Лінь, Янь (2018). Методологічна основа вокального навчання вчителів музичного мистецтва. *Актуальні питання мистецької педагогіки*, 8, 38–43.

3. Лінь, Янь (2019). Мотиваційно-творчий компонент в структурі готовності вчителів музики до художньо-інтерпретаційної діяльності. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія та методика мистецької освіти*, 26, 138–148.

4. Лінь, Янь (2019). Методика формування готовності майбутніх учителів музики до художньо-інтерпретаційної діяльності. *Молодь і ринок*, 8 (175), 160–164.

5. Лінь, Янь (2019). Готовність до художньо-інтерпретаційної діяльності як психолого-педагогічна проблема. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського*, 57, 103–108.

Стаття в іноземному науковому періодичному виданні

6. Lin, Yang (2019). Pedagogical Conditions for Forming Future Music Teachers' Readiness to Artistic and Interpretive Activities. *Intellectual Archive*, 8 (1), 66–79.

Опубліковані праці автора, що додатково відображають наукові результати дисертації

7. Лінь, Янь (2018). Готовність до художньо-інтерпретаційної діяльності в світлі сучасних методологічних підходів. *Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя (VII школа методичного досвіду)*. Вінниця, сс. 45-50.

8. Лінь, Янь (2018). Загальнонауковий контекст категорії «діяльність». *Актуальні проблеми мистецької освіти та виховання*, 4, 127-129.

9. Лінь, Янь (2019). Роль емоційного фактору у вокальній підготовці вчителів музики. *Мистецька освіта: традиції, сучасність, перспективність*. Кривий Ріг, сс. 301–304.

10. Лінь, Янь (2019). Загальнонауковий контекст художньо-інтерпретаційної діяльності. *Розвиток особистості дитини та учителя в сучасному освітньому просторі: досвід, проблеми та перспективи*. Хмельницький, сс. 98-104.

11. Лінь, Янь (2019). Критерії та показники готовності майбутніх учителів музики до художньо-інтерпретаційної діяльності. *Актуальні проблеми мистецької освіти та виховання*. Вінниця, сс.84–89.

АНОТАЦІЇ

Лінь Янь. Формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. – Суми, 2021.

Дисертація є комплексним дослідженням проблеми формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання.

Виявлено сучасний стан розробки проблеми формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання в педагогічних закладах вищої освіти України. Визначено структурні компоненти готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності. Розроблено структурно-функціональну

модель та методику формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання в педагогічних закладах вищої освіти України. Схарактеризовано критерії, показники та рівні сформованості означеної якості в майбутнього вчителя музики. Експериментально перевірено ефективність методики формування в майбутнього вчителя музики готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання на основі створеної структурно-функціональної моделі.

Ключові слова: готовність, майбутній учитель музики, вокальне навчання, виконавські вміння й навички, музичний твір, художньо-інтерпретаційна діяльність, формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності.

Линь Янь. Формирование готовности будущего учителя музыки к художественно-интерпретационной деятельности в процессе вокального обучения. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Сумской государственный педагогический университет имени А. С. Макаренко. – Сумы, 2021.

Диссертация является комплексным исследованием проблемы формирования готовности будущего учителя музыки к художественно-интерпретационной деятельности в процессе вокального обучения.

Выявлено современное состояние разработки проблемы формирования готовности будущего учителя музыки к художественно-интерпретационной деятельности в процессе вокального обучения в педагогических учреждениях высшего образования Украины. Определены структурные компоненты готовности будущего учителя музыки к художественно-интерпретационной деятельности. Разработана структурно-функциональная модель и методика формирования готовности будущего учителя музыки к художественно-интерпретационной деятельности в процессе вокального обучения в педагогических учреждениях высшего образования Украины. Охарактеризованы критерии, показатели и уровни сформированности обозначенного качества у будущего учителя музыки. Экспериментально проверена эффективность методики формирования у будущего учителя музыки готовности к художественно-интерпретационной деятельности в процессе вокального обучения на основе созданной структурно-функциональной модели.

Ключевые слова: готовность, будущий учитель музыки, вокальное обучение, исполнительские умения и навыки, музыкальное произведение, художественно-интерпретационная деятельность, формирование готовности будущего учителя музыки к художественно-интерпретационной деятельности.

Lin Yang. Formation of the future music teacher's readiness for artistic-interpretative activities in the process of vocal training. – On the right of the manuscript.

Thesis for Candidate of Pedagogical Sciences degree in specialty 13.00.02 – theory and methods of musical education. – Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko. – Sumy, 2021.

The thesis is devoted to the issue of forming the future music teacher's readiness for artistic-interpretative activities, developing a structural-functional model and implementing the developed pedagogical conditions in the educational process, experimental verification of the effectiveness of the author's methodology in the conditions of higher pedagogical education institutions. In the thesis, readiness for artistic-interpretative activities is considered not only as a result, but also as the goal of vocal preparation of a future music teacher, the basis for the effective realization of each student's vocal-performing skills. Readiness for artistic-interpretative activities is an integral personal structure, the core of which consists of positive attitudes and motives, professional knowledge and skills that ensure the ability for bright, unique and convincing performance of vocal works. In this case, the relevance of the study is due to a wide range of musical specialties in which artistic-interpretative activities can be applied, conducting various forms of singing classes (lessons, circles, studios), emergence of a large number of vocal works requiring highly professional performers and interesting interpretations. The future music teacher's readiness for artistic-interpretative activities in practice is manifested in self-regulation and optimal choice of vocal principles and techniques in the process of vocal training and concert activities.

The methodological basis of the study consists of activity, personality-centered, functional, culturological, and structural-semiotic approaches, as well as special principles for the formation of readiness for artistic-interpretative activities: performing self-control, performing novelty, performing reflection, performing artistry. It is argued that formation of readiness for artistic-interpretative activities includes both the personality-vocal and methodological-performing component, which at the theoretical-modeling level are represented by motivational, emotional, creative and communicative components.

A structural-functional model of forming the future music teacher's readiness for artistic-interpretative activities has been created, which represents the unity of the methodologically targeted, informative and productive-analytical units and consists in interaction of the content, principles, methods, forms, pedagogical conditions that ensure implementation of the author's methodology and guarantees achievement of the planned result.

The state of future music teachers' readiness for artistic-interpretative activities at the stage of preliminary diagnostics has shown a predominantly low level of motivational, emotional, creative and communicative indicators of students of art faculties in higher education institutions. As a result of the analysis of scientific and methodological literature and personal vocal-pedagogical experience of the applicant, the pedagogical conditions were realized (mastering by students of biophysical and orthoepic bases of vocal language; attentive attitude to the literary text; understanding

of vocal-performing stylistics of a musical work; students' adaptability to concert performances, and methodological techniques aimed at: artistic persuasion, artistic evaluation, artistic suggestion and artistic imitation). Criteria and indicators of readiness for artistic-interpretive activity of the future music teacher in the process of vocal training (motivational, emotional, creative, communicative), stages (setting-informational, activity-oriented, creative-independent) are determined.

The results of the study show that all indicators of formed readiness for artistic-interpretive activities in the future music teacher in the experimental group is higher than in the control (low – 11,1 % in EG vs. 28,3 % in CG; high – 47,9 % in EG vs. 34,2 % in CG). This gives grounds to draw a conclusion about the positive qualitative changes in the readiness of students to carry out artistic-interpretive activities. The recorded success in the formation of readiness for artistic-interpretive activities convincingly testifies to the pedagogical expediency and effectiveness of the experimental methodology.

Key words: readiness, future music teacher, vocal training, performing skills, musical work, artistic-interpretive activity, formation of the future music teacher's readiness for artistic-interpretive activity.

Підписано до друку 19.02.2021 р. Формат 60X90/16. Гарн. News Times.

Друк ризогр. Папір офсет. Умовн. друк. арк. 0,9.
Тираж 100 прим.

Надруковано в редакційно-видавничому відділі
СумДПУ імені А. С. Макаренка

40002, м. Суми, вул. Роменська, 87.